

Burlövs
kommun

Aktörskap/Agency i en samspelande undervisning

Aktörskap/ Agency

- Begreppet har sitt ursprung i Barnsociologin
-växte fram som en kritik mot den då rådande utvecklingspsykologin och att barnets utvecklingsfaser sågs som etapper i målet att bli vuxen dvs, barnets *becomings*.
- Barnsociologiska perspektivet betonar barnets varande här och och nu, dvs, som *beings*.

Aktörskap/ Agency

- Begreppet har sitt ursprung i Barnsociologin
-växte fram som en kritik mot den då rådande
utvecklingspsykologin
och att barnets utvecklingsfaser sågs som
etapper i målet att bli vuxen
dvs, barnets *becomings*.
- Barnsociologiska perspektivet betonar barnets
varande här och och nu,
dvs, som *beings*.

Kritik:

- Barnet reduceras till att ses som
kompleta varelser där de
utvecklingspsykologiska teorierna
generaliseras
- Barns aktörskap/agency förenklas
till att endast handla om en hos
barnet inneboende förmåga

(Lee, 2001)

Aktörskap/ Agency

Kritik:

- Barnet reduceras till att ses som kompletta varelser där de utvecklingspsykologiska teorierna generaliseras
- Barns aktörskap/agency förenklas till att endast handla om en hos barnet inneboende förmåga

(Lee, 2001)

Tisdall & Punsch (2012)

- Gränsöverskridande teorierna tar stöd i både det utvecklingspsykologiska teorierna och de sociokulturella
- Samspel med mer erfarna deltagare ses som en förutsättning för lärande

Hur ska vi förstå Aktörskap /Agency?

Mäkitalo (2016)

-Aktörskap/agency är kärnan i det sociokulturella perspektivet på lärande.

-Mänsklig förmåga att distansera sig och erkänna möjligheten att ingripa i, kunna förändra innehåll och betydelse av det pågående nuet.

Mayall (2002)

-skiljer på barn som sociala aktörer och sociala agenter

Social aktör: barnet ingår och deltar i familjeliv och andra relationer och sociala sammanhang

Social agent: barnets deltagande och handlingar påverkar och gör skillnad för hur aktiviteter utvecklas.

Gillespie (2012)

- Aktörskap/agency handlar om mänsklig förmåga att agera Oberoende av den omedelbara situationen

- att kunna reflektera samtidigt som vi kan identifiera oss med andra i olika situationer.

Barns handlingsutrymme att agera "självständigt"

Vad innebär självständigt?

- Att klara av rutinsituationer på egen hand?
- Att kunna leka och sysselsätta sig själv?
- Att klara av att anpassa sig till gruppen, ta instruktioner, hämma känslouttryck och klara av motgångar utan konflikt?

Aktörskapets två perspektiv

Social relational theory

Barnets aktörskap kan identifieras som:

- Uttryck för påverkan
- Handlingsutrymme för inflytande

Leon Kuczynski et.al., 2014

Barnet föds med en inneboende förmåga att *påverka* bara genom sin existens och närvaro, Väcker och förmedlar känslor, Interagerar och kommunicerar och påverkar på så vis interaktionella skeenden och processer i sin direkta närhet

Handlingsutrymme till inflytande innebär att barn och vuxna utvecklar en relationell tvåvägsprocess där barnet också ges utrymme för inflytande på de beslut och handlingar i sociala situationer som hen interagerar i.

I wonder what you know ... ' teachers designing requests for factual information

- Etnometologi och konservationsanalys
- Navigera aktörskap genom ömsesidigt deltagande i interaktion
 - Argumenterar för att skapandet av förutsättningar för barnets aktörskap är en ska ses som en viktigt och grundläggande pedagogisk aspekt i förskolans utbildning
 - Mått för hög kvalitet

Houen, Danby, Farrell och Thorpe (2016).

”Jag undrar”

Att svara an på lekens möjligheter genom växlingar mellan som om-som är

Barnperspektiv och barnets perspektiv

Pramling Samuelsson, Sommer och Hundeide (2010, s 42)

Barnperspektiv: när vuxnas uppmärksamhet riktas mot att försöka förstå barns uppfattningar, erfarenheter och handlingar i världen.

Barns perspektiv: representerar barns egna erfarenheter, uppfattningar och förståelse av sin livsvärld.

Birgitta Qvarsell (2003) lyfter fram betydelsen av att se barn som informanter, kopplat till att det är en rättighet barnet har; att bli hörd.

Peter Moss, Alison Clark och Anne-Trine Kjørholt (2005)

Barnperspektiv synonymt med "att lyssna på" för att, som vuxen, förstå barns perspektiv men belyser risken i att som vuxen rekonstruera barnets perspektiv –aldrig neutrala tolkningar

"ofta positionerar barnet som passiv och beroende av vuxenvärldens tolkningar och förståelse och att barnets aktörskap belyses i mindre grad" (s.49).

Vad jag tänker kan vara viktigt för oss i vår verksamhet att utifrån aktörskap och barnperspektiv kontra barnets perspektiv undersöka och skaffa oss en medvetenhet kring :

- Vilka barn är det som blir representerade (av oss vuxna), dvs vems perspektiv är det vi tar, försöker förstå och rekonstruerar? (Vilka barn ges utrymme att genom sitt aktörskap påverka?)
- Leder vårt barnperspektiv, utifrån kunskapen som barnens perspektiv ger , dvs den information som vi vuxna får och ges av barnen i det dagliga samspelet, till minskade ojämlikheter och förutsättningar mellan barnen, och för barnens aktörskap s i våra undervisningssamspel?

Eller förstärker det i vissa fall i stället skillnaderna genom att vi responderar och handlar på sätt som belyser vissa barn på bekostnad av andra i både i positiv och negativ bemärkelse?

”förskollärares uppdrag är att ansvara för en organisering av undervisning och verksamhet som ger förutsättningar för barnet att utvecklas till en aktiv deltagare”

Skollagen (2010:800)

Burlövs
kommun

”förskolärares uppdrag är att ansvara för en organisering av undervisning och verksamhet som ger förutsättningar för barnet att utvecklas till en aktiv deltagare”

Skollagen (2010:800)

Barn har rätt att bli lyssnade på – att få sina åsikter hörda. Barn ska ges möjlighet att: ”bilda egna åsikter” och få ”rätten att fritt uttrycka dessa i alla frågor som rör barnet, varvid barnets åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad” FN:s barnkonvention. UNICEF.

Barn har rätt att bli lyssnade på – att få sina åsikter hörda. Barn ska ges möjlighet att: "bilda egna åsikter" och få "rätten att fritt uttrycka dessa i alla frågor som rör barnet, varvid barnets åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad"

FN:s barnkonvention. UNICEF.

Utbildningen ska ge barnen möjlighet att utveckla sin förmåga till empati och omtanke om andra genom att uppmuntra och stärka deras medkänsla och inlevelse i andra människors situation. Utbildningen ska präglas av öppenhet och respekt för skillnader i människors uppfattningar och levnadssätt. Den ska ge barnen möjlighet att på olika sätt få reflektera över och dela sina tankar om livsfrågor.

Lpfö-18 s.5

Utbildningen ska ge barnen möjlighet att utveckla sin förmåga till empati och omtanke om andra genom att uppmuntra och stärka deras medkänsla och inlevelse i andra människors situation. Utbildningen ska präglas av öppenhet och respekt för skillnader i människors uppfattningar och levnadssätt. Den ska ge barnen möjlighet att på olika sätt få reflektera över och dela sina tankar om livsfrågor.

Lpfö-18 s.5

” Förskolan ska uppmuntra barnen att föra fram sina tankar och idéer och skapa förutsättningar för detta. Barnens åsikter ska tas tillvara i utbildningen och de ska få möjlighet att bilda sig egna uppfattningar och göra val utifrån sina egna förutsättningar. På så sätt kan barnen utveckla tilltro till sin egen förmåga samt bli delaktiga och utöva inflytande över utbildningen.”

Lpfö-18 s.6

”Förskolan ska uppmuntra barnen att föra fram sina tankar och idéer och skapa förutsättningar för detta. Barnens åsikter ska tas tillvara i utbildningen och de ska få möjlighet att bilda sig egna uppfattningar och göra val utifrån sina egna förutsättningar. På så sätt kan barnen utveckla tilltro till sin egen förmåga samt bli delaktiga och utöva inflytande över utbildningen.”

Lpfö-18 s.6

”Utbildningen ska ta tillvara barnens egna erfarenheter, behov och det de visar intresse för. Men barnen ska också kontinuerligt utmanas vidare utifrån läroplanen genom att inspireras till nya upptäckter och kunskaper. Förskolan ska bidra till kontinuitet och progression i barnens utveckling och lärande samt förbereda för fortsatt utbildning.”

Lpfö-18 s.10

...ett perspektiv på barn både som beings och becomings
dvs, deras varande här och nu och vad de ska ges möjlighet
att utveckla.

ATT NÄRMA SIG BARNNS PERSPEKTIV: EN FRÅGA OM PERSPEKTIV

Eva Johansson (2003)

Begreppet Aktörskap/Agency kan definieras ur två perspektiv:

- ett som handlar om barnets påverkan på sin omgivning,
- ett som handlar om vilka möjligheter till reellt inflytande barnet har i de sociala situationer som barnet interagerar i

Aktörskapet är knutet till barnets perspektiv-att få använda sina erfarenheter, uppfattningar och förståelse och utifrån det både påverka och ha inflytande över undervisningens innehåll och samspelets alteritet

Förskolans utbildning måste både:

- ge förutsättningar för barnet att erövra de textuella och kulturella redskap de behöver för att kunna uttrycka, utveckla och "äga" sitt aktörskap
- ge förutsättningar och handlingsutrymme för barnet att utöva och erövra det på ett sätt där deras perspektiv blir en reell faktor i samspelets alteritet

Observera, undersöka, utveckla

- Hur förhåller sig pedagoger till barns perspektiv, deras intentioner och mening?
- Vilken närhet respektive avstånd till barns perspektiv uttrycker de vuxna?
- Hur hanteras maktfrågan och det normativa uppdraget; följs eller negligeras barns perspektiv och på vilka grunder?

»BARN ÄR MEDMÄNNISKOR»

»VUXNA VET BÄTTRE»

»BARNES INTENTIONER ÄR IRRATIONELLA»

Observera, undersöka, utveckla

»BARN ÄR MEDMÄNNISKOR»

- Pedagogerna riktar sig till barnet som en person med behov, önskningsar, vilja och skilda förmågor som det gäller att försöka förstå och ta hänsyn till.
- Man strävar efter att möta barnet på dess egna villkor, försöker få en insikt i barns upplevelser, behov och individualitet.
- Utgångspunkten tycks vara barns erfarenheter och känsla av kontroll. De vuxna har en ambition att ge barn upplevelser av överblick och kontroll över sin tillvaro

»VUXNA VET BÄTTRE»

- Utmärkande är att pedagogerna i första hand agerar utifrån sitt eget synsätt (perspektiv) på vad som är bra för barnet.
- Barnens bästa: ur vuxnas perspektiv. Pedagogerna tycks se sina mål som de bästa för barnet även om man utgår ifrån att barn har perspektiv och intentioner som de uttrycker men vuxnas idéer om vad som är rätt eller gott går före barnets förståelse och upplevelse av situationen.
- Ex: Pedagoger utgår ifrån deras uppfattning om vad barnet behöver vara med om, öva eller lära sig oavsett vad barnet uttrycker

»BARNES INTENTIONER ÄR IRRATIONELLA»

- Barns intentioner är irrationella och vuxna har varken ha någon avsikt att närma sig, ser någon förtjänst med eller att använda sig av barnets perspektiv i sitt pedagogiska uppdrag.
- Vuxna förefaller tvärt om att ta sitt perspektiv för givet
- Barns intentioner ses inte ha någon rationell mening, alternativt att barn agerar i syfte att utmana vuxna eller de regler som Situationen/ verksamheten bygger på

Observationsmall för Pedagogiska processreflektion kring barns aktörskap i undervisning:

Bakgrundsinformation:

Datum och tid för observationen

Ålder på barnen

Kontext och plats för observationen

Mål och syften för lektionen

Inledning:

Beskriv inledningen av lektionen: Hur introducerades det gemensamma fokuset för undervisningstillfället? Var det någon koppling till tidigare tillfälle?

Vilken typ av instruktioner och stöttning erbjöds?

Lektionsstruktur:

Beskriv strukturen för undervisningstillfället: var det uppdelat i olika moment eller aktiviteter?

Vad skulle barnen tillsammans med pedagogen uppleva/upptäcka, utforska och uttrycka?

Vilka undervisningsmetoder och material används. Väcker de nyfikenhet och intresse?

Anpassningar och differentiering:

Om det finns barn med särskilt viktiga undervisningshandlingar, hur inkluderades dessa i undervisningen för att stödja deras lärande?

Barnengagemang:

Hur visade barnen intresse och engagemang? Vilka tecken på önskat deltagande i undervisningsaktiviteten blir inledningsvis synliga?

Kommunikation och Förhandling:

Hur kommunicerar barnen med varandra och med läraren? Skiljer deras kommunikativa uttryck sig beroende med vem de riktar sig till?

Hur kommunicerar barnet sina behov och önskemål? Finns det exempel på hur de uttrycker sina erfarenheter, tankar? Hur tas de tillvara på i undervisningstillfället?

Observera om barnen ges eller tar initiativ till att förändra och påverka undervisningens innehåll? Är det skillnad på vilken respons barnet får om det tilldelats initiativutrymme eller självmant tar det? Ge exempel.

Hur användes stöttning och feedback i samspelet?

Interaktion:

Hur interagerar barnen med varandra. Finns det tecken på gemensamt meningsskapande?

Hur visar det sig?

I vilken utsträckning tar barnen egna initiativ i samspelet? Ges alla barnen samma möjlighet till delaktighet? Finns det exempel på när något av barnen leder aktiviteten på egen hand?

Observera hur barnet gör beslut och val. Finns det situationer där barnet får välja mellan olika alternativ?

Hur går vi vidare nu?

- Under terminen göra ett fördjupningsarbete kring aktörskapet på era respektive förskolor
- Hur tänker man generellt kring aktörskap i er verksamhet, på vilka sätt och hur får barnen vara aktörer?
- Vilket pedagogiskt förhållningsätt dominerar generellt?
- Utifrån ett av era nationella mål i era kvalitetskort diskutera vilken sorts aktörskap som barnet måste ges utrymme för och stöttning i era planerade undervisningstillfällen och responderande handlingar.
- Fundera tillsammans över om det ges eller om det finns hinder- vad består hinderna av?
- Vad är det ni gör som skapar möjligheter, och vad behöver ni för att lyfta hinderna?

Burlövs
kommun

Till nästa gång:

Reflektera tillsammans med er rektor kring punkterna på förra sliden och skapa er på så sätt ett nuläge

Ta med och presentera